

kevésbé gyomos volta, a gyomok minősége, az alkalmazott munkások gyakorlottsága, a használt szerszámok, a munka vérehajtásának módja, a munkabeosztás, a felügyelet, a csemeték minősége, az évszak, az időjárás mind megannyi tényező, mely a különféle erdősítési munkák nap-számszükségletét a legtágabb határok között módosítja.

A földmivelésügyi ministerium 1897. évi költségvetése.

Akik az országgyűlés tárgyalásait figyelemmel kísérték, tudomással bírnak arról, hogy a földmivelésügyi tárcza f. évi költségvetése körül mily számos felszólalás történt. A legjelentősebb okot erre a közép- és a kisbirtokos osztály mezőgazdasági helyzetének helyenkint válságokkal fenyegető volta s főképen a legutóbbi idők alatt évről-évre határozottabb alakban jelentkezett társadalmi mozgalmak szolgáltatták. A tárgyalások keretében mindamellett minket egészen közelről érintő nyilatkozatok is történtek, melyekről röviden megemlékezni lapunkban is helyénvalónak ismerhető.

Az erdészeti ügyekkel először a február 17.-i ülésen Beldi László képviselő ur foglalkozott. Beszédének ez a része így hangzik:

„Igen fontos feladat vár az erdészetre a kopárok befásításánál és a vizmosásos területek megkötésénél, hol, fájdalom, évtizedek mulasztásait kell nagy és messzemenő munkálatokkal pótolnunk. E munkálatok tudomásom szerint az országnak csak két vármegyéjében lettek megkezdve, pedig azokat az egész országban egészen egyöntetűen kellene végeznünk, mert a kopárok és vizmosások kiváló

nagy befolyással vannak az évente ismétlődő árvizekre és hiába védekezünk azok ellen, ha az azokat előidéző okokat nem igyekszünk első sorban eltávolítani. E munkálatok fontossága mindenki előtt ismeretes és azért nem is akarok azok bővebb fejtegetésébe belebocsátkozni, csak elismerésemet kell kifejezmem a földmivelésügyi kormány iránt, hogy ezen igazán nagy jelentőséggel bíró ügy fontosságát belátja és e téren is a haladás ösvényére lép. Azonban e czélok elérhetéséhez kiválóan fontosnak tartom az erdészet államosítását. Mert az ország legtöbb vármegyében és különösen azon vármegyékben, hol a legtöbb erdő van, már most az erdőkezelést szerződés alapján az állam teljesíteti saját közegei által és ezért az erdőbirtokosok egy bizonyos holdankint meghatározott, összeget fizetnek az államnak. Tehát az erdőbirtokosok nagy része önként saját jószántából állami kezelés alá adta erdejét, a nélkül, hogy ennél a legkisebb kényszer is alkalmaztatott volna és most már igen kevés vármegyéje van az országnak, mely a saját erdőtisztjei által teljesítené az erdőkezelés teendőit. Az állam ezt a kezelést elvállalja holdankint 8 krért, míg a vármegyei kezelés holdankint 16—20 krig is belekerül, tehát először az állami kezelés sokkal olcsóbb és azon kívül, miként bebizonyított tény, sokkal jobb és pontosabb is, mint a vármegyei. Mindezek a körülmények, azt hiszem, eléggé szükségessé és indokolttá teszik, hogy ez az ügy minél előbb törvényhozásilag szabályoztassék“.

Igen nagy horderejű nyilatkozatok azok is, a miket a földmivelésügyi minister ur a következő nap tett. Az egyik nyilatkozat a községi erdők kezelésének államosítására vonatkozik, s válaszul szolgált Béli László képviselő beszédének arra a fentebb idézett részére, melyben

az erdők ügyének s nevezetesen a községi és urbéres erdők rendes kezelésének fontosságával foglalkozott. A minister ur ugyanis a következőképen nyilatkozott: „Említette tisztelt képviselő társam (Béldi L.) a községi erdők államosításának ügyét. Erre nézve jelenthetem, hogy két millió hold községi erdő van már állami kezelésbe átvéve 42 törvényhatóság területén. Hogy ez azonban ne csak esetről-esetre szerződési uton, hanem általános rendelkezéssel történjék, e végre *a ministeriumban törvényjavaslat készült, melyet még ez év folyamán lehetőleg előterjeszteni szándékozom.*“

A másik megjegyzés erdészeti szempontból kevésbé fontos kérdésre vonatkozik ugyan, de feljegyzésre mégis igen érdemes, annyival is inkább, minthogy az abban kifejezésre jutott gondolat tovább fejlesztése oly kérdéshez vezet, melyet nagy jelentőségénél fogva egyesületünk a millennáris orsz. gyűlés tárgyalásai körébe is bevont, s a melynek felkarolására az Országos Erdészeti Egyesület a földmivelésügyi minister urat a hozott határozat alapján már fel is kérte. Ez az erdészeti kísérletügy.

A szőlők felujításáról megemlékezvén, nyilatkoznia kellett ugyanis a minister urnak a szőlőkaró termelés ügyéről is, mire nézve kijelentette, hogy a szőlőmivelés felkarolása érdekében, és pedig első sorban az elpusztult régi szőlők felujításának s csak másodsorban a homoki szőlők telepítésének támogatására, s így is előbbre helyezve *a községeket és azokat a szegény sorsu lakosokat, akik a szőlő elpusztulása által teljes keresetüket elveszítették*: az állam-erdészet által termelt szőlőkarót kedvezményes áron bocsátja eladásra. „Fájdalom“ — tette hozzá — „a szőlőkarókban még nagy szükség mutatkozik, úgy hogy ma csak három millió karóval rendelkezhetem; azonban *kísérleteket tétetek* oly irányban az erdészet közbejöttével, *hogy nem*

lehetne-e a bükkfát is szőlőkarókra felhasználni, mert a bükkfával a legnagyobb mennyiségben rendelkezünk. Ha a kísérletek azt mutatnák, hogy a bükkfát valami módon erre a célra fel lehet használni, akkor sokkal nagyobb mértékben tudok szőlőkarót előállítani. S nem elég csak a közvetlen szükségletről gondoskodni, hanem gondoskodni arról is, hogy 4, 5, 6 év múlva is a szőlőkaró szükséglet, amely mindinkább gyarapodni fog, biztosított legyen. Ezért intézkedtem, hogy *háromezer hold ákáczerdő ültetessék*, aminek azt hiszem, annak idején meg lesz a jó eredménye.“

A szőlőkaró termelés magának az erdészetnek szempontjából véve kétségkívül csak mellékes jelentőségű lehet, s általánosságban mindig ilyen is marad, s csak egyes birtokok jövedelmi forrásai közt foglalhatott s foglalhat el ezentúl is jelentékenyebb helyet. Mindazonáltal annak, hogy ebből az anyagból annyi, amennyi a szükségletet fedezné, nem termeltetett, megvannak s megjelölhetők az okai, melyek közt nem utolsó helyen áll az, hogy erre az erdei termékre nézve is oly nagy vasuti szállítási díjtétel volt alkalmazásban, mely a távolabb vidékre való szállítást s másfelől a nagyobb mértékű termelést is megakadályozta. Azt kívánni pedig, hogy az erdőbirtokos ugyszólván haszon nélkül vagy éppen ráfizetéssel termeljen valamely választékot, jogosan nem lehet; s ha ezt az államerdészeti *közérdekből* mégis megteszi, az — bár megengedhető és megokolható, — saját kezelési eredményeire nézve mindenesetre megterhelhetéssel jár. Másfelől kétségtelenül igen életre való eszme az *ákáczosok* telepítése, kivált, ha az olyan területeken történik, amelyek mésként kevés jövedelmezéssel hasznosíthatók vagy éppen haszontalanul hevernek. Nem akarom ezzel azt mondani, mintha az ákáczfatenyészés magában véve is jól ki nem

fizetné magát; de mindenesetre üdvös dolog, ha egy csapásra két legyet üthetünk, amint tették azok a dunántúli s kivált zalai birtokosok, akik a vizmosásaikat ákáczfával kötötték meg s eként alább fekvő területeiket, megvédvén egyszersmind a haszontalanul hevert árkos, lyukas, szakadékos területről már néhány év múlva ezrével vágott szőlőkaróval erre való szükségletüket mind fedezik.

Ami pedig a bükkfa szőlőkarók kérdését illeti, tagadhatatlanul üdvös dolog lesz az e tekintetben való kísérletezés is. Épen nem kivihetetlen; — csakhogy még egyszerűbb lenne a feladat, ha az erdészeti kísérletügy már szervezve, s legalább akadémiánk az ilyen irányu vizsgálódásokra, kutatásokra is egészen berendezve, felszerelve volna. De hát legalább annyira vagyunk már, hogy a kísérleti ügy szervezésének kérdésében is ott fekszik az ország erdészetének egyhangu óhajtását tartalmazó felterjesztés a földmivelésügyi minister ur előtt, akinek jóindulatu pártfogására bizonyára okunk van számíthatni.

A minister ur minket közelről is érdeklő kijelentései közt azonban szinte beláthatlan fontosságu az, amelyik a a községi erdők állami kezelésének országszerte — törvény alapján — való megvalósítását helyezte kilátásba. Az intézmény mivoltát, feladatait s eredményeit nincs a ki köztünk többé vagy kevésbé nem ismerné s ha valaki magasabb szempontból tekinti ezt az intézményt csak mai alakjában is s áttekint azoknak az eredményeknek sorain, melyek különösen az intézménynek országszerte való életbeléptetése esetén mindjárt s azontul évről-évre szaporodva, növekedve mutatkoznának: kell, hogy elismeréssel legyen azok iránt, kik ezt az éppenséggel nem egyszerű, sőt ellenkezőleg más egyéb rendezésre váró kérdésekkel

összeszövődött ügyet, a községi erdők kezelésének törvény alapján való államosítását, dülöre segítik.

E kérdéssel különben a minister ur beszéde után még Nyegre L. képviselő is érdemlegesen foglalkozott, ki ahhoz az ügy egészen beható ismeretével szólott s ugyanazokat a fő elveket, ugyanazokat az indító okokat hangsúlyozta, melyek a törvényjavaslat támogatására legszilárdabb alapul szolgálhatnak s annak törvénynyé válását nemcsak kívánatosnak, hanem szükségesnek és sürgetésre érdemesnek tüntetik fel.

Röviden vázolja ugyanis beszéde elején azt az igen nagy fontosságot, amit a községi s volt urbéres erdőktől már azok összesen több, mint öt millió k. hold kiterjedését s szerinte 280—300 millió frtnyi vagyonértékét tekintve sem lehet megtagadni, magára az államosítás ügyére térve át, a következőket mondta:

„T. képviselőház! A dolgok jelen állásában önként következik, hogy a jelen állapotot a törvényhozási rendezés nélkül sokáig fentartani már nem lehet. És mert a t. földmivelésügyi minister ur ezen törvényhozási rendelkezésre a költségvetési javaslat indokolásában kilátást is nyújt, legyen szabad erre vonatkozólag szerény nézetemet röviden előadni.

„A mi viszonyaink szerint, a t. képviselőház, a kérdés legczélszerűbb megoldása igénytelen nézetem szerint az lenne, hogy miután az, miszerint a községek és urbéresek a tulajdonukat képező erdőterületeket a törvénynek és saját érdekeiknek megfelelőleg kezelni nem képesek, bebizonyultnak tekinthető, ennél fogva a községeknek és urbéreseknek erdeire az állami kezelés imperative, a törvényhatóságok, a városok erdeire pedig csakis fakultative, abban az esetben lenne kimondandó, ha a törvény által reá-

juk ruházott kötelezettségeiknek eleget tenni képesek nem lennének, vagy azt teljesíteni nem akarnák.

Az állami kezelés ezen módjával, behozatalával vélelmem szerint megoldhatónak, t. ház, a kopár területek befásításának kérdését.

Nem kell hangsúlyoznom, t. ház, azt, hogy mily óriási nemzetgazdasági kár, nemzetgazdasági elvont haszon fekszik ezekben a haszontól elvont kopár területekben. Mig egyrészlől örömmel üdvözlöm az igen t. földmivclés-ügyi minister urat, hogy tárczájának költségvetésében e czimen egy jelentékenyebb összeget irányozott elő, másrészlől azonban meg vagyok gyözödve, hogy ezen rendkívüli fontos kérdés, melynek az árvizvédelem szempontjából is igen nagy fontossága van, csupán csak abban az esetben lesz kellőleg megoldható, ha az ország minden részében szakképzett erdőtisztek lesznek, a kiknek a vezetése, felügyelete és utbaigazítása alatt ez a rendkívüli fontos kérdés teljesen megoldható lesz“.

Nyegre L. képviselő különben még egy elsőrangú kérdésünket vitte be a képviselőházba, t. i. a tüzifa vasuti szállítási díjszabásának egyesületünk által legutóbb részletesen megtárgyalt kérdését s egyenesen hivatkozva egyesületünknek a kereskedelemügyi minister urhoz intézett — f. évi II. füzetünk élén közölt — fclterjesztésére, mely pártolás végett a földmivclésügyi minister urhoz is megküldetett, az ügyre a legmelegebben felhívta mindkét minister figyelmét.

Beszédét ugyanis a következőleg folytatta:

„Az előadottak szerint, t. képviselőház, nyugodtan vehetünk tudomást arról, hogy Magyarországon az erdészeti kérdése, az erdőknek kezelése és fentartása az eddigi intézkedések és a legközelebb bekövetkezendő törvény-

hozási intézkedések által immár biztosítottaknak tekinthetők. Azonban itt következik be egy abnormis állapot, a sorsnak azon, általam már fönnebb is hangoztatott iróniája, hogy különösen a felvidék egyes részeiben az erdőbirtokos birtokos voltának csupán hátrányait érzi a jelentékeny fentartási költségek miatt, erdőtermékeit azonban kellőképpen nem értékesítheti. Értem ezt különösen a bükkös erdőségekre nézve. És ez, t. képviselőház igen jelentékeny nemzetgazdasági kár. Kár ez magára az erdőbirtokosra nézve, mert erdejét megfelelőleg nem értékesítheti, a szállítási nehézségek miatt, míg ezzel szemben látjuk, hogy az Alföld számos községében és tanyáin a gazda a tűzifa hiánya miatt a mezőgazdaságára annyira szükséges trágyaanyagot kénytelen a tüzelés céljaira elvonni. És itt van a főváros és az ország igen számos vidéke, hol a közegészségügy szempontjából is sokkal egészségesebb tűzifa tüzelés helyet, fa hiányában, kőszénét használnak, mely módjával a tüzelésnek, a statisztikai adatok szerint a külföldről beszállított kőszénért évenként 11 millió forint vitetik ki az országból. Igen szépen mutatja ki ezt az országos erdészeti egyesület a kereskedelemügyi ministeriumhoz intézett legutóbbi e tárgyú beadványában, melyben a vasuti tarifák kapcsán kimutatja, hogy a legkitünőbb minőségű bükkfa anyag 250 kilométernyire csak igen csekély haszonnal, 250 kilométeren túl pedig csak határozott kárral szállítható.

E bajnak a közlekedésügyi tarifa leszállítása által való szanálása jelentékeny nemzetgazdasági kérdést fejtene meg az erdőbirtokosok és a szegény munkásnép szempontjából, mert az erdőbirtokos erdejét megfelelő árban adhatná el, mert a szegény nép munkatöbblete jelentékenyen szaporodnék és igen jelentékeny lenne az ered-

mény a tűzifa-szükség mizeriáival küzdő alvidéki lakosság szempontjából is.

Kérem a t. földmivelésügyi minister urat, hogy ezt a kérdést a kereskedelemügyi minister urral egyetértőleg beható tárgyalás alá venni és annak lehetőleg kedvező megoldást eszközölni méltóztassék.“

Nyegre L. képviselő ur beszédének erdőgazdaságunkra vonatkozó részét a képviselőház tagjai pártkülönbőség nélkül helyesléssel fogadták.

(Sylvius).

*

Az alábbiakban közöljük a kincstári erdőkre, az államerdészet kezelésébe vett városi, községi és közbirto-kossági erdőkre, az erdők állami felügyeletére, az országos erdei alapra és erdővásárlási alapra vonatkozó 1895. évi költségvetést az indokolással együtt.

Állami erdők.

Kiadás, 2. czim. — Bevétel, 1. czim.

I. Kincstári erdők.

Az állami erdőknél az 1897-edik évre előirányzott rendes kiadások és bevételek, összehasonlítva az 1896. évi költségvetés tételeivel, a következő táblázatban sommásan és rovatonként vannak kitüntetve:

Rovat	Kiadások	1897.	1896.	1897. évre tehát	
		évi előirányzat		több	keve- sebb
		forint			
	Kezelési kiadások:			*)	
1	Személyi járandóságok	978.036	977.339	697	—
2	Irodai és szolgatartási átalányok	13.809	13.809	—	—
3	Egyéb irodai költségek	28.612	28.622	—	10
4	Lótartási és utazási átalányok...	94.220	94.220	—	—
5	Egyéb utazási költségek	99.600	99.600	—	—
6	Kezelési épületek fentartása ...	65.600	65.600	—	—
7	Jutalmak és segélyek	8.412	8.412	—	—
8	Egyéb előre nem látott költségek	22.280	22.280	—	—
8a	Perköltségek	5.780	5.280	500	—
	Összeg	1,316.349	1,315.162	1.187	—
	Közterhek:				
9	Adó és egyéb közköltségek	555.193	577.636	—	22.443
10	Egyházi és jótékony czélok	69.106	68.359	747	—
	Összeg	624.299	645.995	—	21.696
	Üzleti költségek:				
11	Erdőrendezés és felmérés	63.985	67.130	—	3.145
12	Tüzifa-vágatás és szállítás	1,066.201	1,126.448	—	60.247
13	Épület- és műszerfa-vágatás és szállítás	690.932	747.362	—	56.430
14	Fagyártmányok előállítása	387.050	311.378	75.672	—
15	Faszén termelése és szállítása ...	145.069	135.141	9.928	—
16	Erdőművelés	211.311	201.795	9.516	—
17	Mellékhaszonvételek	41.074	42.866	—	1.792
18	Üzleti épületek és száll. eszközök	234.363	229.369	4.994	—
19	Anyagok és termények vásárlása	116.400	89.080	27.320	—
20	Leltári tárgyak beszerzése	22.850	23.150	—	300
21	Egyéb előre nem látható költségek	41.150	40.950	200	—
	Összeg	3,020.385	3,014.669	5.716	—
	Kiadások összege	4,961.033	4,975.826	—	14.793

Rovat	Bevétel	1897.	1896.	1897. évre tehát	
		évi előirányzat		több	keve- sebb
		forint			
1	Főhasználat:				
	a) tűzifa	2,244.286	2,340.642	—	96.356
	b) épület- és műszerfa	4,274.580	4,059.660	214.920	—
	c) fagyártmányok	558.336	451.136	107.200	—
	d) faszén	262.344	253.062	9.282	—
2	Mellékhaszonvételek	688.681	644.825	43.856	—
3	Anyagok és termények	57.219	45.730	11.489	—
4	Leltári tárgyak	1.925	1.905	20	—
5	Téritmények	2.045	1.030	1.015	—
6	Egyéb bevételek	165.380	161.698	3.682	—
6a	Perköltségek	5.700	5.180	520	—
	Bevételek összege	8,260.496	7,964.868	295.628	—

*) A személyi járandóságok rovatán 697 frttal nagyobb összeg van felvéve, mint a mennyi az 1896. évre engedélyeztetett, a mely többletre nézve a következő felvilágosítás szolgáljon.

A folytatólagos fizetésrendezés céljaira szükséges:

a) Magyarországon	14.300	frt
b) Horvátországban	3.400	„
Horvátországban lakpénzrendezés	275	„
„ failletmény-megváltás	385	„
összesen	18.360	frt

Ebből levonva az állomások évközben való megüresedése következtében várható megtakarítást

17.663	„	
marad ...	697	frt

A részletezés szerint a kincstári erdők 1897-ik évi összes bevételei 8,260.496 frt
 rendes kiadásai 4,961.033 „

a várható tiszta jövedelem 3,299.463 frt.

Összehasonlítva az 1897. évi előirányzatot az 1896. évivel, kitűnik, hogy az 1897. ben remélhető rendes bevétel 295.628 frttal nagyobb, a rendes kiadások pedig 14.793 „

kisebbség s ehhez képest a várható tiszta jövedelem 310.421 frttal kedvezőbb.

A kiadások és bevételek egyes rovatain az 1896. évi állami költségvetésben és az 1897. évi előirányzatban mutatkozó eltéréseket a következőkben indokolom:

Kiadás.

Kezelési kiadások.

1—8/a. rovat.

A kezelési kiadások összes rovatain az 1896. évi költségvetéssel szemben 1.187 frttal többet irányoztam elő, mely többlet a következő tételeknél áll elő: A tiszti fizetések folytatólagos szabályozására szükséges 17.700 frt, lakpénzrendezésre Horvátországban 275 frt, ugyanott földilletmény megváltásra 385 frt, mely összegek együttvéve 18.360 frtot tesznek ki, minthogy azonban évközben bekövetkező üresedésektől mintegy 17.663 frt megtakarítás várható, a tulajdonképeni többszükséglet csak 697 frt.

Perköltség czimén 500 frtot irányoztam elő; e czimen ugyan az 1896. évre mi sem vétetett fel, de az előálló szükséglet szabályszerű fedezhetése szempontjából szükségesnek tartom ezen hitelrészlet felvételét.

Az egyéb irodai költségek előirányzásánál 10 frttal csekélyebb szükséglet vétetvén fel, a kezelési kiadások rovatán egészen csak 1.187 frt többszükséglet merül fel.

Közterhek.

9—10. rovat.

Az adók és közterhek rovatán a mult évi eredményt tartván szem előtt, továbbá tekintetbe véve azt a körülményt, hogy a telepítési czélokra átadott irtási területek után az adókat az államerdészet ezután viselni nem fogja, 22.443 frttal kevesebbet irányoztam elő.

Az egyházi és jótékony czélok rovatán viszont a mult évi eredményt s az előrelátható szükségletet véve alapul, 747 frttal kellett többet előirányoznom.

Üzleti költségek.

11—21. rovat.

11. A jövő évben foganatosítandó *erdőrendezési* munkálatok apadására való tekintettel a szükséglet 3.145 frttal kevesebbet tesz ki.

12. *Tűzifavágatás és szállítás.* Egyes kerületekben, mint az ungvári, nagybányai és vinkovezei főerdőhivatalok, valamint az otocsaci erdőhivatal kerületében nagyobb mennyiségű tűzifának termelése tervezetik, mint 1896-ban; ezzel szemben azonban a kolozsvári erdőigazgatóság, valamint az apatini és a bustyaházai erdőhivatalok kerületében kelendőség hiánya, a lugosiban az irtásra kiszemelt erdők letarolásának befejezte, végül a szászsebesi és lippai kerületekben az üzemtervileg kihasználható állabok fakészlet-i viszonyai szükségessé teszik a tűzifatermelés apasztását, mely okból az 1896. évi szükséglettel szemben 60.247 frttal kisebb szükséglet áll elő.

13. *Épület- és műszerfa-vágatás és szállítás* rovatán, mint-hogy a líptóujvári főerdőhivatal műfahozamát jövő évben tövön értékesíti s így e célra 91.000 frttal kevesebbet szükségel, a zsarnóczai erdőhivatalban ellenben a tövön való eladás megszüntetése és a műfának házilag való termelése miatt mintegy 36.000 frttal nagyobb költség szükségeltetik: e tételt 56.430 frttal le-szállítottam.

14. *Fagyártmányok.* A besztercebányai erdőigazgatóság és a zsarnóczai erdőhivatal kerületében a műfahozam egy jelentékeny része házilag fog felfűrészeltetni, a vinkovezei főerdőhivatalnál pedig a vasuti bükkalpfa készítés fog fokoztatni, azonkívül pedig az elpusztult szőlők sikeres és lehetőleg gyors felujtását minden kitelhető módon elősegíteni kívánván, intézkedni óhajtók az iránt, hogy az állami erdőkben szőlőkarók nagyban termeltesenek és jutányos áron, sőt egyes esetekben ingyen is osztassanak ki. A kellő költségeket a költségvetés megállapításánál figyelembe kellett vennem, miért is mindezen körülményekre való tekintetből e rovaton 75.672 frttal nagyobb költség fedezetéről kellett gondoskodni. Ezzel a kiadási többlettel azonban fagyártmányok czimén 107.200 frttal nagyobb bevétel áll szemben.

15. *Faszéntermelés és szállítás.* A faszéntermelést az értékebb faanyagok kihasználása után visszamaradó hulladékfa felhasználása által és ezzel együtt a vágás-területek alaposabb kitisztítását fokozatosabb mértékben kívánom foganatosítani, mely okból 9.928 frtnyi költségtöbbletet vettem fel, ezzel a többlettel szemben azonban a bevételek megfelelő rovata alatt amazt nagyon megközelítő, sőt előreláthatólag meghaladó bevételi többlet áll.

16. *Erdőművelés.* E rovaton 9.516 forinttal többlet irányoztam elő mint 1896-ra előirányozva volt és pedig azért, hogy az erdei facsemeték nevelését a kopár területek befásítása, az eperfa-csemete nevelését a selyemtenyésztés előmozdítása és a vad gyümölcs-alanyok tenyésztését a gyümölcsfatenyésztés elősegítése céljából fokozhassam. Itt egyébiránt megjegyezni kívánom, hogy a szederfacsemetétet általában, a vad gyümölcsalanyokat pedig a kis gazdák közt ingyen kívánom kiosztatni, hogy ezáltal is könnyebbé tegyem a nevezett fanemek nagyobb mértékben való tenyésztését.

17. *Mellékhaszonvételek.* A szükséglet a viszonyoknak megfelelően 1.792 frttal kisebb.

18. *Üzleti épületek és szállítási eszközök.* Több helyen nagyobb mérvű szállítás fog házilagosan foganatosítani, tehát oly létesítmények, mint: utak, patakszabályozások stb., melyekről a tövön való eladásnál a vásárló gondoskodott, most a kincstár részéről állítandók helyre, mely okból 4.994 frtnyi többszükséglet áll elő.

19. *Anyagok és termények* rovatán 27.320 frttal többlet irányoztam elő, mert a szászsebesi erdőhivatal kerületében a kincstár haszonnal értékesíthető bükktüzifát vásárolt, melyért 1897-ben szerződésileg 18.600 frt esedékes; továbbá a m.-szigeti erdőigazgatóság, de különösen a bustyaházai erdőhivatal kerületében a kincstári munkások számára nagyobb mennyiségű gabona vásárlandó. A bevételek azonos rovatán ugyan nem mutatkozik csak 11.489 frtnyi többlet, mi azonban abban leli magyarázatát, hogy a megvásárlandó tűzifa nem ugyanezen évben kerül értékesítésre.

20. *Leltári tárgyak beszerzése.* Az előre látható szükséghez képest 300 frttal kevesebb szükséges.

21. *Egyéb előre nem látott költségek* rovaton a zárszámadási eredmények alapján 200 frttal többlet vettem fel.

Bevételek.

1—6/a. rovat.

1. a) *Tüzifa eladás* rovaton az 1897-edik évben részint azért, mert egyes kerületekben az üzemptervileg kihasználás alá jövő vágás-területeken kevesebb a tűzifa, részint mert a lugosi erdőigazgatóság kerületében a telepítési czélokra szánt területek irtása legnagyobb-részt már befejezve van, végül mert egyes kerületekben a magán erdőbirtokosok által előidézett nagy verseny következtében a kincstár faanyagát csak tulalacsony áron lenne kénytelen eladni, 96'356 frttal kisebb bevételt irányoztam elő.

b) *Épület és műszerfa.* Az 1897-ben kihasználás alá kerülő rendes évi vágásokon kívül, még a múlt és a folyó évben visszatartott tetemes haszonfatömegek is 1897. évben fognak áruba bocsáttatni, miért is figyelemmel az eladás alá kerülő fakészletekre, ezen rovaton 214.920 frttal nagyobb összeg volt előirányozható, mint 1896. évben.

c) *Fagyártmányok* rovatán azon oknál fogva vettem fel 107'200 frttal nagyobb bevételt, mint a mekkora az 1896-odik évre előirányoztatott, mert a besztercebányai erdőigazgatóság és a zsarnóczai erdőhivatal kerületében az épületfa-hozam jelentékeny része fűrészeken feldolgozva mint fűrészáru fog értékesítettetni s mert nagyobb mennyiségű vasuti bükkfalpfa fog termeltetni és értékesítettetni.

d) A *faszénnél* arra való tekintettel, hogy a haszonfa értékesítésénél visszahagyott maradékok nagyobb mérvű felszenítése tervezetlik, 9.282 frttal nagyobb bevétel irányoztatik elő.

A mi a faértékesítést általában illeti, itt is kiemelni kívánom, miszerint elv gyanánt kitűztem, hogy az erdők fatermése jövőben ne csak egyes nagykereskedők, hanem a középkereskedők által is megszerezhető legyen. Lehetőleg kisebb részletekben fogom tehát a faanyagokat árverés alá bocsátani, akként, hogy az a nép, amely ott lakik, a maga hasznát munkájában és munkája értékesítésében megtalálja.

2. *Mellékhaszonvételek.* Az 1895. évi tényleges eredmény vétetvén alapul, ezen a bevételi rovaton az 1896. évi előirányzathoz képest 43.856 frttal kedvezőbb eredményt vettem fel a költségvetésbe.

3. *Anyagok és termények* rovatán az előreláthatólag értékesíthető anyagok mennyiségére való tekintettel 11.489 frttal nagyobb bevételt vettem be.

4. *Leltári tárgyak.* Ezen a rovaton 20 frttal nagyobb bevétel várható.

5. *Térítmények.* A mult évi eredményt megközelítő bevételre számítván, 1.015 frttal nagyobb bevételt irányoztam elő.

6. *Egyéb bevételek.* Ezen a rovaton a mult évi eredmény után indulva, 3.682 frttal nagyobb bevételt irányoztam elő.

6/a. *Perköltségek.* A valószínűleg bekövetkező költség megtérítésre való tekintettel 520 forinttal nagyobb bevétel volt előirányozható.

Jelentés.

az erdővásárlási alap állapotáról.

Az 1884. évi XXVI. t.-cz. 1. §-a rendelkezése alapján az urbéri rendezés következtében, avagy törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállományáért befolyt pénzről és ennek felhasználásáról az 1895. évet illetőleg, a következőket van szerencsém jelenteni.

Bevétel.

Az 1894. év végéig eladott erdők területe tesz 36.292.21 kataszteri holdat.

Az 1894. évi pénzmaradvány álladéka	159.657	frt	09	kr.
Az 1894. évi takaréketét álladéka... ..	2.668	„	66	„
Az 1894. évi bevételi hátralék álladéka	442.519	„	29 ^{1/2}	„
Az 1894. évi vasuti törzsrészvény álladéka	575.600	„	—	„
Az 1894. évi regale kötvény álladéka	1.350	„	—	„
Az 1894. év végén az összes cselekvő áll.	1,181.795	frt	04 ^{1/2}	kr.

Az 1895. évi bevételek a következők:

1. A visegrádi erdőgondnokság kerületében a „Langenthal“ nevű erdőrészben üzemen kívül termelt tűzifának, a termelési költségek levonása után fenmaradt vételára 6.333 frt 84 kr.

2. Az apatini erdőhivatal kerületében telepítési célra kihasított prigl.-szt.-iváni 525·04 kat. holdnyi erdőbirtok faállományának vételára	95.010	frt	23	kr.
3. A svedléri ev. egyház-község által önkényesen kihasznált erdőterület faanyagának ára	606	„	—	„
4. Az apatini erdőhivatal kerületében eladott titeli 24·05 kat. holdas hármassziget faállományának vételára	218	„	01	„
5. A magyar királyi államvasutak részére a m.-szigeti erdőigazgatóság kerületében ki-sajátított erdőterület faállományának ára	45,468	„	81	„
6. Az apatini erdőhivatal kerületében levő s telepítése célra kihasított „Szedna suma“ nevű 75 holdas erdőrész faanyagának vételára	52.211	„	—	„
7. A m.-sziget—körösmezői határszéli vasut céljaira kihasított „Berlebas Zsdol“ nevű hegycsuszó bevágásban termelt faanyag vételára	358	„	39	„
8. A Braza községgel kötött csere-szerződés szerint a községnek átadott	1.034·036			
hold és a községtől átvétetett	847·640			
hold, tehát a községnek adott többlet	186·396			
hold a már a múlt évben fizet.	4.387	frt		
55 kron felül értékkülönbözet címén még fizettetett	1.553	„	25	„
9. A kolozsvári erdőigazgatóság kerületében eladott „mikalai“ 1·87 holdas erdőterület faállományának vételára	21	„	81	„
10. A vételár hátralékok utáni kamatok	7.615	„	87	„
11. Takarékbetétek utáni kamatok	12.963	„	48	„
12. Regale kötvények utáni kamatok	60	„	75	„
13. Különféle bevételek	46	„	81	„

14. Takarékbetétek	445.026 frt 94 kr.
15. Vasuti törzsrészevények 130.000 frt hozzájárulási hányad ellenében	130.000 „ — „
16. Kapott előleg	100.000 „ — „
17. Idegen pénzek	60 „ — „

1895. évben tehát eladatott 812'356 kat. hold erdő és a bevétel 897.555 frt 19 kr.

Az 1895. év elején volt álladékkal együtt 37.104'566 kat. holdat tesz az eladott erdők területe, az összes bevétel pedig 2.079,350 frt 23¹/₂ krt tesz ki (ebből bevételi hátralékokra esik 389.615 frt 93¹/₂ kr.)

Kiadás.

Az 1894. év végéig megszerzett birtokok területe 72.222'45 kat. holdat tesz ki.

Az 1894. év végén a terhelő (kiadási) hátralék volt 11.735 frt 14 kr.

Az 1895. évi kiadások a következők:

1. A besztercebányai erdőigazgatóság kerületében vásárolt 532 négyszög öl vagyis 0 332 kat. hold terület vételére	40 frt — kr.
2. Különféle kiadások	228 „ 65 „
3. Az egyesült fővárosi takarékpénztárba gyümölcsözésre elhelyezett	445.026 „ 94 „
4. A vasuti törzsrészevények ellenében kifizettetett	130.000 „ — „
5. Kapott előlegek visszatérítésére	100.000 „ — „
6. Idegen pénzek visszatérítésére	60 „ — „

Az 1895. évben megszerzett birtokok területe 0'332 kat. holdat tesz ki, és az 1895. évi kiadások összege 675.355 frt 59 kr.

Az 1895. év elején volt álladékkal együtt a megszerzett erdők területe 72.222'782 kat. hold s a kiadások főösszege 687.090 „ 73 „
(Ebből kiadási hátralék 135.918 frt 74 kr.)

Vagyoni állás 1895. év végén.

Összes bevétel	-----	2,079.350 frt 23 ¹ / ₂ kr.
Összes kiadás	-----	687.090 „ 73 „
Az összes tiszta vagyon az 1895. év végén		1,392.259 frt 50 ¹ / ₂ kr.
és pedig:		
1895. évi pénzmaradvány takarékbetétben	431.612 frt 31 kr.	}
Bevételi hátralékban	389.615 „ 93 ¹ / ₂ „	
Vasuti törzsrésze-nyekben	705.600 „ — „	
Regalekötvényekben	1.350 „ — „	
Levonva a kiadási hátralékot	-----	135.918 „ 74 „
Marad tiszta cselekvő vagyon	-----	1,392,259 frt 50 ¹ / ₂ kr.

A fenti részletezés szerint ezen cselekvő vagyonban foglal-
tatik 705.600 frt névértékű helyi érdekű vasuti törzsrészevén-
y, ennek figyelembe vételével a le nem kötött cselekvő vagyon
686.659 frt 50¹/₂ kr.

II. Az állam által kezelt községi erdők.

Az állam által kezelt községi erdők költségvetése kezdettől
fogva hiánnyal záródott le, a mely 1895-ben 79.663 forintot,
1896-ban pedig 83.388 frtot tett ki. Ez a hiány a most előter-
jesztett 1897. évi költségvetésben, habár nem nagy összeggel, de
ismét emelkedik, a mennyiben 350.655 frt elkerülhetetlenül szük-
séges összes kiadással szemben csak 258.188 frt bevételt irányoz-
hattam elő, úgy, hogy ennek folytán a kiadások többlete 92.467
frtot, vagyis az 1896. évi hiánynál 9.079 frttal nagyobb összeget
tesz ki.

Miután a költségtöbbletet kiváló figyelmet érdemlő közgazda-
sági érdekekre való tekintettel irányoztam elő s ezen kiadásoknál a
tulzott takarékossgot egyenesen veszedelmesnek tartanám, tiszte-
lettel kérem, hogy az előirányzatot változatlanul elfogadni mélt-
óztassék.

A kiadások emelését első sorban az állami kezelés kiterjesz-
tése tette szükségessé. Fontos közgazdasági érdekből ugyanis ez
év elején Hont, Moson, Nyitra és Turóc vármegyék összes községi,

volt urbéres közbirtokossági, nemesi közbirtokossági, papi, tanítói és kisebb egyházi erdeit és Szabadka szab. kir. városnak nagyob-
bára futóhomokon álló erdeit is, az állam kezelésébe vettem át,
mert a fennálló viszonyok arról győztek meg, hogy ezekben a
többnyire kis terjedelmű s nem a legjobb karban lévő erdőkben
az erdőtörvény üdvös intenczióit addig, a míg kezelésük szerveiről
megfelelően gondoskodva nem lesz, nem lehet teljesen meg-
valósítani.

Egyébiránt ez a nézetem a többi községi erdőkre nézve is,
s ennél fogva az állami kezelés ez idő szerint még csak szerző-
dések alapján szervezett intézményét addig is, míg a kérdés törvény-
hozási uton véglegesen rendeztetni fog, az érdekeltek kérelmére,
más vármegyékben is meghonosítani szándékozom.

Egy másik szempont, amely miatt a költségeket emelni vol-
tam kénytelen, az, hogy mint annak idején előre is jeleztem, a kopár-
területek beerdősítésére és általában az erdősítéssel foglalkozó
szegény községek és kisbirtokosok támogatására szánt erdei cseme-
meték termelését az eddiginél nagyobb arányban szándékozom fej-
leszteni, s e végből oda törekszem, hogy ezentul ne csak sok és
jó csemetét oszthassak ki a birtokosok közt, hanem a szükséges
mennyiséget lehetőségig mindenütt közel fekvő csemetekertekből
adathassam ki. A községi erdők kezelésénél tehát olyan vidékeken
is új csemetetelepeket szándékozom létesíteni, a hol eddig nem
voltak ilyenek berendezve. Együttal gondom lesz arra is, hogy
ezeken a csemetetelepeken a selyemtenyésztés emelése céljából
ingyen kiosztandó eperfacsemeték és a gyümölcstermesztés eme-
lésére szolgáló gyümölcsfa alanyok megfelelő mennyiségben nevel-
tessenek.

Végül méltányosnak és indokoltnak tartottam az is, hogy az
1893. évi IV. t.-cz. által szabályozott fizetések fokozatosan ezen
szolgálati ág alkalmazottjainál is életbe léptessenek. A III. és II.
fizetési fokozatba való besorozás az 1895. és 1896. években már
megtörténvén, méltányosnak tartottam most legalább a személyzet
egy részénél az első fizetési fokozatnak megfelelő magasabb fize-
téseket is felvenni a költségvetésbe. Miután pedig a fizetések javi-
tásának szüksége leginkább az alsóbb fizetési osztályokban érezhető,
ezt a X. fizetési osztálybeli tisztviselőkre voltam figyelemmel,

egyenlő arányban osztván be őket a törvény által megszabott 3 fizetési fokozatba.

Egyebekben a kiadásokat a lehetőségig az 1896. évi alapon vettem számításba s a mennyiben ettől egyes rovatoknál mégis eltértem, azt az itt következő részletes indokolásban felemlített szükségyszerű okok idézték elő.

Kiadások.

Kezelési kiadások. (1—8. rovat).

1. A személyi járandóságoknál az 1896. évi költségvetéshez képest 19.908 frt többlet van felvéve, miből a személyi pótlék címén elért 60 frtnyi megtakarítás tekintetbe vételével 1.000 forint az 1896. évben még megtakarításra előírt fizetésjavításokra, 2.700 forint a X. fizetési osztálynál felvett új fizetésjavításra, 9.300 frt új fizetésekre, 5.780 frt lakpénzre, és 1.188 frt a fa- és földjárandóságokra esik.

Ezen emeléssel szemben azonban a remélhető intercalaris megtakarításokra 3.604 frt vétetett fel, úgy, hogy a többlet csak 16.304 frtot tesz ki.

A 9.300 frt új fizetés a Hont-, Moson-, Nyitra-, Turóc vármegyékben és Szabadkán szervezett erdőgondnokságok tisztii személyzetének fizetését képezi. Ezen vármegyék községi erdeinek állami kezelésbe vétele folytán ugyanis egy I-ső- és két II-ik fizetési fokozatba sorozatba sorozott főerdészi-, két I-ső- és egy II-ik fizetési fokozatba erdészi-, 3 erdészjelölti- és 3 erdőgyakor-noki állást kellett szervezni; ezen állások fizetésbeli javadalmazása törvény szerint 9.300 frt. Ezen állásokra számítandó a fa- és földjárandóság 1.188 frtnyi többlete is, ugyszintén a lakpénzek 5.780 frtnyi többletének egy része. A mi a lakáspénztöbblet ezen felüli részét illeti, ezt azért kellett ezuttal felvennem, mert a községi erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek részére ezentul természetben való lakások az állam által nem béreltetnek, hanem minden olyan tisztviselőnek, ki nem kincstári lakásban, vagy az államnak rendelkezésére álló más épületben van elhelyezve, a törvény-szerű lakáspénz utalványoztatik. Ennek folytán ezen előirányzatban csak 12 tisztviselő van természetben való lakással felvéve, holott az

1896. évi költségvetés szerint 32 tisztviselő kapott lakáspénz helyett természetben lakást.

2. *Irodabér, irodaszolga tartási és irodai átalányok.* Ezen rovatnál az 1896. évi költségvetéssel szemben 1.504 frt megtakarítás mutatkozik; ennek magyarázata az, hogy az eddig egyes tisztviselők részére bérelt természetben való lakások bérösszegei estek, viszont azonban az irodabérek eddigi összege az ujonnan szervezett erdőgondnokságok irodabér összegével emelkedett.

3. *Az egyéb irodai költségeknél* mutatkozó 123 frt többlet az ujonnan szervezett erdőgondnokságok e nemű költségei miatt állott elő.

4. *A lőtartási átalányoknál* is az ujonnan szervezett állásokra való tekintettel kellett 2.100 frttal többet felvenni, mint 1896-ban, mert a 3 új főerdészi és 3 erdészi állás egyenkint évi 350 frt, összesen tehát 2.100 frt lőtartási átalánynyal volt szabályszerűen ellátandó.

5. *Az egyéb utazási költségeknél*, hol a lőtartási átalánnyal ellátott tisztviselők szabályszerű napdijai s az erdészjelöltek és gyakornokok napdij és fuvar költségei vannak előirányozva, az 1896. évre felvett összeghez képest ezuttal 9770 frtnyi tekintélyes többlet mutatkozik. Ennek a többletnek egy csekély része az ujonnan szervezett erdőgondnokságok személyzetének napdij- és utazási költségeire vétetett fel, nagyobb része azonban csak látszólag képez tulkiadást, s csupán azért jelentkezik, mert ezuttal a tisztviselői személyzetnek összes napdijai és szabályszerűen felszámítható fuvar költségei ezen rovat alatt vannak felvéve, holott eddig csak a kezelés érdekében tett utazások költségei voltak itt felvéve, az erdőrendezés érdekében tett utazások költségei ellenben az alábbi 9. (erdőrendezés) rovat alatt irányoztattak elő. Az utazási költségeknek azonban ez a kétfelé osztása az elszámolásnál nehézségekkel volt összekötve, ezért 1897-re az összes utiköltségekként vétettek fel. Az erdőrendezés rovata alatt csak a munkások bérei, a műszaki díjnokok költségei és a dologi kiadások irányoztattak elő, úgy, hogy ezen utóbbi rovatnál most 9.186 frt megtakarítás mutatkozik. A jelen rovatnál mutatkozó többlet tehát 584 frt kivételével csak látszólagos, mert a 9. (erdőrendezés) rovat megtakarításában kiegyenlítést nyer.

6. *A kezelési épületek fentartása* című rovatnál mutatkozó 95 frt többlet az előreláthatólag felmerülő több szükségletnek megfelelően vétetett fel.

7. *Jutalmak és segélyekre*, tekintettel az ujonnan szervezett állásokra, 850 frttal több irányoztatott elő.

8. *Az egyéb előre nem látott költségeknél* mutatkozó 160 frtnyi többletet az ujonnan szervezett erdőgondnokságok teszik indokolttá.

Erdőrendezési és egyéb dologi kiadások.

(9—12. rovat).

9. *Erdőrendezés.* Ezen rovatnál 9.186 frt megtakarítás mutatkozik azon okokból, melyek az 5. rovatnál felsoroltattak.

10. *Csemetekertekre és erdősitésekre* 11.115 frttal van több felvéve, mint 1896-ban, de ebből 3.200 frt a szabadkai erdősitésekre van számítva, melyeknek költségeit a város megtéríteni tartozik, az ezen felüli 7.915 frtnyi többlet pedig — mint fentebb már említettem — gyümölcsfa alanyok nevelésére, a selyemtenyészés érdekében telepített eperfa-csemete kertek kiterjesztésére és a szegény községeknek és kisebb birtokosoknak erdei facsemetékkel nagyobb mértékben való ellátására szükséges.

11. *A leltári tárgyak beszerzésénél* mutatkozó 358 frt, — és

12. *az egyéb előre nem látható erdőrendezési kiadásoknál* mutatkozó 152 frt kevesebb szükséglet az előző évek tapasztalatai alapján irányoztatott elő.

Bevételek.

(1—2. rovat).

1. *A vármegyék és városok által fizetett kezelési költség átalányok* címén felvett 17.599 frt több bevételből 16.730 frt a Hont-, Moson-, Nyitra-, Turóc vármegyék és Szabadka szab. kir. város által fizetett kezelési átalányokra esik; 869 frt pedig a volt naszódvidéki községeknél és a fehértemplomi vagyonközségnél alkalmazott személyzet fizetésjavítása arányában vétetett fel.

2. *Az egyéb bevételek* alatt 2.639 frttal irányoztatik több elő, mint 1896-ban és pedig azért, mert a Szabadka szab. kir. város

által megtérítendő erdősítési költségek fejében a kiadásoknak megfelelően 3.200 forint bevételt kellett felvenni, ellenben az Újvidéken mezőgazdasági használatok után remélhető béreket a szerződéseknek megfelelően 761 forinttal leszállítani kellett s végül a csemete eladásokból remélhető összeget 200 forinttal emeltem lehetett.

Erdőfelügyelőségek.

Rendes kiadás, 3. czim.

Az erdőfelügyelőségek 1897. évi előirányzatába az 1896. évre megállapított költségvetéstől eltérőleg 559 forinttal kisebb kiadás azokból vétetett fel, mert az erdőfelügyelőségek személyzetének fizetése, személyi pótléka és lakpénzéből 2% intercalare levonatt, minek következtében a múlt évre előirányzott 101.450 forint 100.891 fortra apadt.

Erdőőri szakiskolák.

Rendes kiadás, 4. czim.

Az erdőőri szakiskolák 1897. évi előirányzata az 1896. évre megállapított költségvetéstől nem tér el. Az előirányzott összeg a tényleges szükségletnek felel meg.

Országos erdei alap.

Rendes kiadás, 5. czim.

Az országos erdei alap 1897. évi előirányzata az 1896. évre megállapított költségvetéstől nem tér el. A költségvetésbe felvett összeg, tekintettel a kopár erdőterületek nagyobb mérvű beerdősítésének előmozdítása végett nagyobb mennyiségben kiosztandó facsemeték termelési költségeire, és más állami közérdekből szükséges erdősítések segélyezésére, mint elkerülhetetlenül szükséges kiadás előirányzandó volt.